

Kapittel 621, post 70: Frivillig arbeid

BEHOVET FOR TILTAK FOR PERSONER SOM FALLER UTENFOR I MØTE MED ARBEIDSLINJA

Om målgruppa – de som trenger tid

Som ideell organisasjon har stiftelsen CRUX et særlig fokus på de som faller utenfor, og som ikke er klare for å nyttiggjøre seg tiltaksplasser, der målet er å komme i ordinært arbeid innen en viss tidsfrist.

Dette er gjerne personer som har mange tap bak seg og komplekse problemer, som trenger lang tid, trygge rammer og mange bekræftelser for å få bygget opp selvtillit nok til å våge seg ut på arbeidsmarkedet. Disse har behov for en langvarig oppfølging som ivaretar mye mer enn det direkte arbeidsrettede, der oppmerksomheten rettes mot alle sider ved livet, med fokus på å skape gode sammenhenger. Målet om å bli en produktiv samfunnsborger kan nås, etter lang tid og omfattende innsats.

Om å drive arbeidstrening uten å være tiltaksarrangør for NAV

Noen kommer aldri dit at de blir klare for ordinært arbeid. Hvordan kan disse også sikres god livskvalitet og bedret helse gjennom å oppleve å være til nytte og føle seg inkludert?

Deltakerne ved CRUX sine oppfølgingssentre har gjennom mange år hatt stor nytte av de prosjektene som er blitt startet ved hjelp av «Tilskudd til aktivisering og arbeidstrening». Innretningen på tilskuddet passer som hånd i hanske til den målgruppa vi har beskrevet ovenfor. Midlene fra denne ordningen gir organisasjonene mulighet til å prøve ut gode prosjektidèer og etablere tiltak som forankres i kommunene og tilfører betydelig merverdi

Ordningen er blitt positivt evaluert, jfr. Proba-rapport nr. 2021-12. Samtidig kjenner vi oss godt igjen i at det er krevende å leve med faren for at velfungerende tiltak må legges ned når prosjektperioden er over.

Utfordring med tilskuddsordningen

For det første er *potten for liten* til at direktoratet kan støtte alle gode formål. For det andre er det *krevende å få kommunene eller lokalt NAV med på å støtte videre drift* etter tre år eller maksimalt fem. Selv om vi har et godt samarbeid med kommunene og de er positive til at prosjektene videreføres, møter vi tomme kommunekasser.

Årene går fort når det handler om å bevege et prosjekt i retning av å bli økonomisk selv bærende. Det tar år å bygge opp kompetanse, produksjon og markedsføring og forankre tiltaket lokalt, - selv med gode forretningsideer. Gode arbeidsveiledere må i tillegg ta seg tid til å bygge tillitsfulle relasjoner, støtte og lære opp stadig nye deltakere i deres opp- og nedturer og tidvis ustabil oppmøte.

Det er lite hensiktsmessig å måtte legge ned samfunnsnyttige tiltak som det har vært investert betydelig innsats i, og som kunne vært opprettholdt med et forholdsvis beskjedent tilskudd. Det kan ses som sløsing med statlige midler. God arbeidstrening med sosialfaglig oppfølging er ikke gratis, men kan spare samfunnet for millioner for hver deltaker som slutter med rus/kriminalitet, får bedre helse og bedre muligheter på arbeidsmarkedet.

Finansiering av velferdstjenester: Er effektkontrakter veien å gå?

Vi registrerer at post 70 er redusert med 23,8 millioner til fordel for post 63 og satsningen på samarbeid mellom NAV-kontor, frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører. Utprøvingen av effektkontrakter nevnes spesielt. Tidligere piloter i regi av kriminalomsorgen (Kr. sand og Larvik) har allerede vist det problematisk å gjennomføre slike kontrakter i norske forhold. En evaluering utført av Oxford Research (2022) viser blant annet hvordan det vanskelig lar seg gjøre å fastsette kriterier og skille på hva som egentlig fører til resultatene, fordi vi i Norge samhandler tverrfaglig om helseutfordringer der deltakere får støtte fra forskjellige tjenester.

Det argumenteres også for at aktiviteter i seg selv har en vesentlig verdi, gjennom at samfunnsdeltakelse bidrar til bedring og forebygging av uhelse, selv om det kan være vanskelig å måle i kvantitative resultatmål. Det finnes også en risiko for at bare de best fungerende kandidater får delta og at «man skummer fløten», og at de dårligst stilte vil falle utenfor. Se flere implikasjoner: [Evaluering av forsøk med effektkontrakter i en norsk kommunal kontekst | Oxford Research — Oxford Research](#)

Vi stiller spørsmål ved hvor lenge man skal fortsette å prøve ut en ordning som åpenbart har betydelige slagsider, og at en godt innrettet tilskuddsordning tappes tilsvarende.

Vi etterlyser ordninger som gir gode prosjekter tilstrekkelig drahjelp over så mange år at tilbudet kan opprettholdes.

Noen aktiviteter vil kunne stå på egne ben etter at tilskuddsperioden er over. Andre vil trenge stabil støtte over flere år.

Forslag til løsninger:

- Øke tilskuddet til ordninger som gir ideelle organisasjoner drahjelp til å starte opp aktivitets- og arbeidstreningstilbud rettet mot de som faller utenfor de ordinære tiltaksplassene i NAV.
- Gi utvalgte prosjektene tilstrekkelig og forutsigbart tilskudd over flere år (ut over de 3-5 årene som ligger i ordningen vi viser til her), slik at de får bedre forutsetninger for å bli selvberende.

Ruth Ingrid Ulstein Bøe
Direktør, CRUX mestring og fellesskap